

IN MEMORIAM KAREL MICHIELSEN EN FERNAND GUILBERT

door Roger JANSOONE

“O God, ik wist niet waarheen ik ging toen ik dit land ben ingegaan. Maar laat mij zonder herinnering en zingend het derde land ingaan “ (uit “Het derde land” van Martinus Nijhoff).

Oostende verloor in korte tijd twee grote, bijna legendarische figuren die jarenlang prominent actief waren in de zeevisserij. Vooreerst, op 8 augustus 2018 overleed Karel Michielsen, destijds Hoofdinspecteur-Directeur van de Dienst voor de Zeevisserij. Samen met Pieter Hovart, Directeur van het Rijksstation voor Zeevisserij, vormde hij een duo dat zijn stempel heeft gedrukt op de naoorlogse periode waarin de sector een laatste bloeiperiode gekend heeft (meer bepaald met de IJslanvisserij) en een diepgaande en belangrijke structurele en technologische vernieuwing en evolutie heeft meegemaakt (vooral met de bokkennisserij). Geboren in Deurne op 29 januari 1921, kwam hij eind 1944 in Oostende, in de Zeevisserijdienst (toen nog bij het Bestuur van het Zeewezen), waar hij als piepjonge ambtenaar het uitgedund personeelsbestand in niveau 1 kwam aanvullen, na “onthoofding” van de Dienst ingevolge epuratie. In die moeilijke periode van wederopbouw, herfinanciering en wedersamenstelling van de vissersvloot bekwam hij al vlug merkwaardige resultaten. En dat was broodnodig, want Oostende had toen nog als enige mogelijke bron van inkomsten de visserij. Al het andere was weggeveegd door oorlog en bezetting, met dank aan die akelige Fritzen. Nochtans, als afgestudeerde van de Koloniale Hogeschool in Antwerpen, was hij voorbestemd voor een post als gewestbeheerder in Belgisch Kongo. Hij sprak zelfs al vloeiend Lingala! Maar door oorlogsomstandigheden (de oorlog was nog niet ten einde) moest dat nog even op zich laten wachten en “voorlopig” kreeg hij, op aandringen van Hoofdwaterschout Carlier, een post aangeboden als bestuurssecretaris bij de Zeevisserijdienst in Oostende. Dat voorlopig karakter werd echter al vlug definitief en uiteindelijk bleef hij in de Dienst tot 1981, toen hij met vervroegd pensioen ging, vooral uit ontgoocheling omtrent de houding van het Ministerie in Brussel tegenover de visserijproblematiek. Na bijna vier decennia bestendig “in het getouw” te zijn geweest voor zijn geliefde zeevisserij. Ik was jarenlang zijn naaste medewerker en hij was mijn mentor en een goede vriend. Twee zielen in één zak en met dezelfde liefde voor de zee en de zeevisserij.

Wat hij tussen 1944 en 1981 - cruciale jaren voor de visserij - allemaal heeft verwezenlijkt, kan in dit “in memoriam” niet opgesomd worden, want zowel nationaal als internationaal (EU, ICES, OCDE, FAO, GATT) was hij ongelooflijk actief, tot zelfs in de visserijontwikkelingssamenwerking, samen met Jef Klausung, die zijn beste vriend werd. Wij beperken ons tot het vermelden van het op gang brengen van het rentabiliteitsonderzoek in de zeevisserij en het daarmee gepaard gaande opstarten van “fisheries economics”, een nieuwe wetenschappelijke discipline, zeer ongewoon in de visserij. Hij was ook de promotor van het Fonds voor Scheepsjongens voor de oplossing van het nijpend bemanningsprobleem in de visserij. In de EU was hij voorstander van “technische maatregelen” in plaats van quota voor het behoud van de visbestanden. Doch hij vond hiervoor slechts weinig of geen medestanders ... tot men *na zijn pensionering* begon in te zien dat hij het bij het rechte eind had. Zoals trouwens altijd. Hij was ook de promotor van de experimentele visserij en van het organiseren, samen met het bedrijf, van visserijprojecten. Dit in samenhang met zijn geslaagde pogingen om de voor Oostende zo belangrijke IJslanvisserij nog een tijdje in stand te houden, een unicum, een fantastisch extraatje, want de eeuwenoude IJslanvaart werd voor vreemde vissers genadeloos en terstond verbannen uit de voorbehouden IJslanse EEZ van 200 mijl. Met de Oostendse “leslandvisscherie” als enige uitzondering! Via een “phasing out agreement” (en zonder een “cod war”). Dit verschafte Oostende gedurende enkele gouden jaren - uiteraard samen met IJslan (echter geen EU lidstaat) - een monopolie voor de aanvoer van IJslanse vis op de West-Europese markten. Die “kaskraker” liet nog jarenlang de visserij-kassa vrolijk rinkelen! Money, money, ... Maar wie weet dat nog? And who cares?

Oostende heeft eigenlijk *veel aan hem te danken* (maar zal dat waarschijnlijk nooit willen erkennen of toegeven), want in de moeilijke naoorlogse herstelperiode was het dankzij zijn werklust, zin voor initiatief, daadkracht en doorzettingsvermogen dat hij de zeevisserijsector (met al zijn aanverwante en toeleveringsbedrijven) snel nieuw leven heeft ingeblazen, met binnen het bedrijf als bondgenoot

de soms wispelturige Pros Vandenberghe van de Rederscentrale. En nadien heeft hij de verworven marktpositie geconsolideerd en zelfs uitgebreid. Als promotor, coach en toeverlaat van de zeevisserij was hij allengs teleurgesteld over het opvallend gebrek aan belangstelling van het Stadsbestuur, dat - eigenaardig genoeg voor een "stad aan zee" - onvoldoende "sea minded" bleek te zijn. Bij dat Stadsbestuur is hij intussen allang vergeten, meer nog, ze hebben hem allicht nooit gekend! Karel behoorde tot een zeldzaam ras van beleidsverantwoordelijken die concrete en haalbare doelstellingen voor ogen hadden ... waarvan ze op het Stadhuis geen flauw idee hadden. De Zeevisserijdienst, verreweg de oudste overheidsdienst in ons land (in de Middeleeuwen het Waterschoutsambt van de Graaf van Vlaanderen), veel ouder dan België (en dus historisch voor Oostende eigenlijk een kroonjuweel), verdween in oktober 2017 met de stille trom uit Oostende, volledig en definitief. Totaal onopgemerkt. Dit markant historisch feit (en eindpunt) had in de media blijkbaar geen enkele nieuwswaarde. Hoe kon het ook anders in een stad als Oostende? (waar nu intussen wel een nieuwe coalitie het cultureel, socio-economisch, heemkundig en bouwkundig erfgoed blijkbaar opnieuw hoog in het vaandel geschreven heeft, ... afwachten is de boodschap!). Dit gebeurde in het laatste levensjaar van Karel Michielsens. Niets is hem blijkbaar gespaard gebleven. De afbraak en teloorgang van je eigen moeizaam opgebouwd levenswerk moet wel een erg pijnlijke ervaring zijn ...

Camus schreef dat het beter is om een onrecht te dragen dan het iemand aan te doen. Karel heeft nooit iemand enig onrecht aangedaan, wel integendeel. Het ultiem onrecht dat hem in zijn late levensavond is aangedaan, heeft hij kloekmoedig en met Aziatische onbewogenheid gedragen. Guido Gezelle zag het enigszins anders : " Het leven is geen vrede alhier, geen wapenstilstand vragen. Het leven is een strijdbanier, tot in Gods handen dragen". En God gaf hem de kracht om te aanvaarden wat hij vreesde, opdat hij zou begrijpen hoe in deze bizarre en vaak absurde wereld de dingen toch ergens in elkaar grijpen en *precies hierdoor* ons nader tot God kunnen brengen. Hoe hij dacht over God, vond hij terug bij een onorthodoxe Amerikaanse theoloog die stelde "We are living in a secular world in which it is up to humanity to find out that God is real, to find the *sacred things in daily life*. This is a challenge and a religious and spiritual opportunity as well. Thus we get an ecstatic feeling that lingers over our daily life and our doings". Hij geloofde niet alleen in een alles regelende godheid maar ook in de reïncarnatie, wat voor hem betekende dat alle leven op aarde heilig is, zowel van mens, dier of plant. Hij zou dan ook nog geen vlieg kwaad gedaan hebben. En zijn respect voor alle leven op aarde ging soms zeer ver. Uiteraard kon hij aanvaarden dat de mens op dieren, in casu vissen, jaagt om zichzelf en anderen te voeden. Maar overbevissing was voor hem taboe. De nog resterende en nog niet uitgeroeide visbestanden mogen hem dankbaar zijn! De tongpiraten uit Zeeland die ieder voorjaar de paai- en broedplaatsen in onze kustwateren afschuimen, noemde hij terecht "kindermoordenaars". Zoveel ongeboren leven dat nooit vanuit de zeebodem het eeuwig licht van de Noordzee zou mogen aanschouwen. Klinkt dit poëtisch? Nee, dat is tragisch!

Ooit zei Michielsens dat hij destijds als toekomstig koloniaal ambtenaar de zee en de visserij heeft leren ontdekken en dat hij al verliefd was op de zee voordat hij het zelf wist. Hij wist wat het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid had kunnen worden indien het niet was gewurgd door kortzichtige EU lidstaten. Hij had ook belangstelling voor het historisch maritiem erfgoed, waarin hij Oostende zag als de *natuurlijke voorvechter* vanuit een roemrijk verleden. Een historisch dieptepunt - naast nogal wat andere teleurstellende ervaringen - was het afwijzen van het aanbod van vader Desnerck voor het oprichten, *in Oostende*, van een nationaal visserijmuseum. Thans in Oostduinkerke, *of all places*, mede dankzij destijds burgemeester Loones nu een attractiepool geworden voor tal van bezoekers en toeristen! Karel noemde Oostende *de stad van de gemiste kansen*. Met Oostende had hij een soort van haat/liefde verhouding. Een stad die hij nooit goed heeft begrepen, vooral als hij zag hoe het dynamisch Brugs Stadsbestuur alles op alles zette voor o.a. de expansie van de vismijn en vissershaven in Zeebrugge. Was dit een kamikaze of een Calimero complex? Zal de geest van Jan Piers het ooit komen navertellen? Dit is een stad die niet eens zijn eigen recent verleden kent, en, links en rechts slopend, er ook niet om geeft (tenzij de lezers van "De Plate") en die dan ook niet toekomstgericht kan zijn (in tegenstelling tot Brugge), want je kan weinig of geen ambitie putten uit een totaal onbekend verleden. De Russische dichteres Anna Achmatova was van mening dat "als het verleden verder vermolmt in wat komen zal, dan rest enkel nog het angstwekkend feest van dood loof". Mooi vooruitzicht!

Alzo heeft hij zijn geliefd Oostende, zijn tweede vaderstad, allengs zien verkommeren tot een wegwijnende en schier ingeslapen stad van aangespoelde gepensioneerden, "werkzoekende" marginalen, "gearriveerde" vluchtelingen en asielzoekers, aftakelende achterstandsbuurten en "moderne" armoede. Een verouderde en achteruitboerende stad (in schrille tegenstelling tot het welvarende Brugge!) die schreeuwt om een radicale koersverandering (die er nu wellicht zal komen, al was het maar omdat dit niet langer houdbaar is). Spijts zijn opleiding als koloniaal ambtenaar is hij nooit in Afrika geweest, maar dat hoefde ook niet want Afrika is zelf naar hem en naar ons gekomen! Een kleurrijke "maghreb" nederzetting in een bonte en exotische mengeling en smeltkroes van allerlei rassen, volksgroepen en sociale geledingen. Diversiteit in overvloed! Dit heeft misschien ook wel zijn charme, maar het biedt voorzeker geen garantie op een betere toekomst voor een stad met nochtans een rijk en dynamisch historisch verleden (dat bijna niemand nog kent, tenzij in "De Plate").

Vooraanstaande politici waren vooral bezig met de snel opbloeiende immobiliënsector ... en met zichzelf. Het waren eigenlijk landrotten die vrijwel geen banden hadden met de zee en de zeelieden. Met het toerisme en aanverwante bedrijven als enige nog overblijvende troef. Overigens, als ex Belle Epoque kroonjuweel, is Oostende een gewillige prooi van de slopende bouwsector, met thans een indrukwekkende en snel aangroeiende optocht van torengebouwen, buildings en serviceflats. Want ja, ergens is er nog economische groei! In heel de gemeenteraad was er slechts één raadslid die oprecht en daadwerkelijk gepoogd heeft om zich in te zetten voor de maritieme sector, meer bepaald met het oog op lokale tewerkstelling in een stad en een regio die al jarenlang geteisterd wordt door structurele werkloosheid. Hij is dan ook nooit schepen geworden maar, als roepende in de woestijn, steeds gewoon raadslid gebleven. Ook alweer een gemiste kans, niet alleen voor hemzelf maar vooral voor Oostende. The right man on the right place!

In die aparte maatschappelijke toestand in Oostende zag hij ergens reeds een voorafbeelding van een ander soort van samenleving die zich zou kunnen opsplitsen in een hogere "kaste van brahmanen" en een lagere "kaste van paria's", een moeizame co-existentie tussen een minderheid van zich afschermende "happy few" en een grauwe meerderheid van RIZIV-, RVA- en OCMW-klienten van zeer diverse kleur en origine. Indien die typische en authentieke vissersgemeenschap in een eigen visserskwartier was blijven voortbestaan, uiteraard samen met een vissershaven en vissersvloot, dan had die hecht aaneengesloten gemeenschap z.i. daarin een verbindende en overbruggende rol kunnen spelen. Vooral omdat de visserijsector qua inkomsten al eeuwenlang gebaseerd is op een "maatschapscontract" met een procentuele geldelijke beloning op basis van de bruto besomming van de vangst, waarin een kastensysteem dus niet aan bod kan komen (omdat werkgever en werknemer also ongeveer op voet van *gelijkheid* staan en ook van medeverantwoordelijkheid), ... en dus al evenmin een gepolariseerde niet-samenleving van "have" en "have not". Want ze zitten dan allen, letterlijk en figuurlijk, in hetzelfde schuitje. Vanuit zijn Aziatische en tegelijk maritieme opstelling had hij inderdaad soms verrassende, verfrissende en goed overwogen ideeën en opvattingen.

Het hoeft niet te verbazen dat het roemrijk verleden van Oostende hem ten zeerste intrigeerde, vooral de Oostendse kapers en de Oostendse Compagnie. Dat dit de meeste Oostendenaars volledig onverschillig laat, kon hij niet begrijpen. Mijn geschiedenis van de Vlaamse zeevisserij ("Het laatste bolwerk van de jager") was voor hem dan ook een echte revelatie, samen met het historisch en heemkundig onderzoek van Jef Klausning en van Gaston en Roland Desnerck. Het Nationaal Visserijmuseum in Oostduinkerke (*of all places!*) was voor hem de kers op de taart en een iconografische en beeldrijke aanvulling en omkadering van dat verleden. En mijn recente vervolgsérie in "De Plate" over "Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting" was voor hem een verhelderende voorgeschiedenis bij zijn eigen intrede in het Oostends vissersmilieu in 1944. Het gaf hem - "post factum" en eigenlijk veel te laat - een treffende verduidelijking en een historische achtergrond voor de verwarde en verwarrende toestand waarmee hij toen aanvankelijk geconfronteerd werd. Hij zag immers alles graag in "vogelperspectief". Hij citeerde ooit uit "The Russia House" van John Le Carré "Ze maakten geen onderscheid tussen kunsten en wetenschap. Zij hadden die Renaissance droom van de universele mens". Die droom van de *universele* mens, die terugkeer naar de mens van de Renaissance, de tijd van Erasmus, Thomas More, Montaigne en Leonardo da Vinci, en ook van de middeleeuwse voorloper en "avant garde" dichter François Villon,

de vrijgevochten vrijbouter, de vrije en universele geest die onbevreesd en zelfs roekeloos uit de fles kwam, ... dat was zijn intieme en opperste betrachtting en dat vond hij niet meer terug in de hedendaagse samenleving. De overheveling, in 1953, van zijn Dienst van het Zeewezen naar het Ministerie van Landbouw, was voor hem een vloek en een vervloeking. Hij kwam daar terecht in een zeer prozaïsch milieu van landbouwingenieurs, een milieu dat hem absoluut niet lag. In zijn laatste levensjaren, gehinderd door ouderdomskwalen, was zijn lichaam nog slechts een kwetsbaar en stoffelijk omhulsel van een vrije en universele geest die zich kennelijk wou losmaken van dat omhulsel. In Oostende zou men zeggen "Iedereen moet ooit zijn sjeke uitspuugen, maor zorg dat je nog eerst je zeg hebt gehad en dat er wordt geluusterd!".

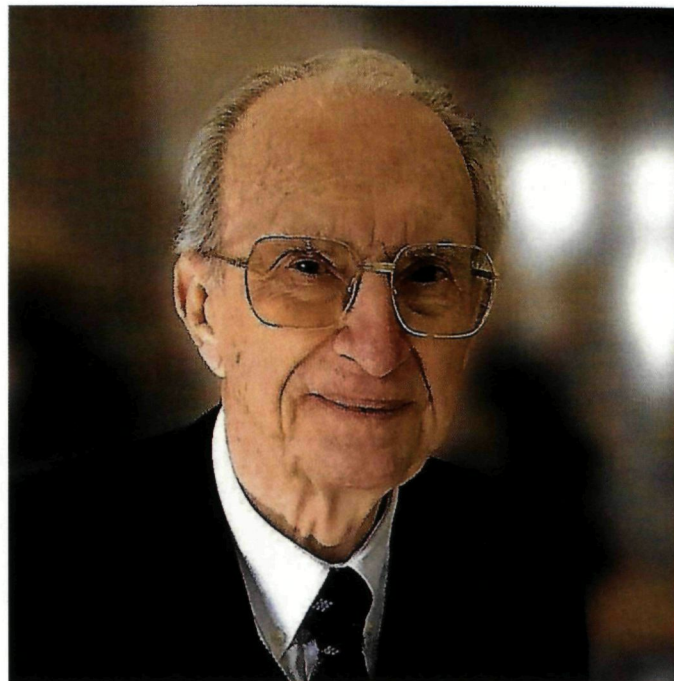
Hij was aldus ook sociaal bewogen. Hij deed dat niet met woorden maar met concrete daden. Zo was hij bv. voogd van een weesjongen van de IBIS. Samen met destijds schepen Vroome was hij tevens medeoprichter van het Paster Pype Herdenkingscomité, uit bewondering voor het sociaal werk dat de visserijaalmoezenier verricht had in armoedige en hulpbehoevende vissersgezinnen. Zijn belangstelling voor visserijontwikkelingssamenwerking was trouwens geïnspireerd door zijn oprechte bekommernis om het schrijnend lot van in nood verkerende vissersgemeenschappen die hij wilde optrekken naar betere levens- en werkomstandigheden. Hij was dan ook voorstander van sociologisch onderzoek in vissersgemeenschappen om aan dat sociaal werk een wetenschappelijke onderbouw te geven. Tja, wat deed die man nog allemaal?

Totaal los van dit alles, was hij ook nog instructeur bij de BUDO Karate Club van Oostende. Als dusdanig was hij zeker geen katje om zonder handschoenen aan te pakken, ook al was hij in de dagelijkse omgang een beminnelijk heerschap. Een paar jonge inbrekers mochten dat ondervinden toen hij hen, reeds op hoge leeftijd, in zijn woning betrapte en op de vlucht jaagde! Wat in de media duidelijk wél nieuwswaarde had! Karate was voor hem een uiting van de "mens sana in corpore sano". Het samengaan van lichaam en geest, de intieme concentratie van de geest met de spieren in het lichaam. Karate was niet in tegenspraak met de manier waarop hij in zijn beroepsleven te werk ging, wel integendeel. Hij was zijn concurrerende collega's van andere lidstaten (vooral de Britten) wel meermaals te slim af, precies door zijn quasi Aziatische levenshouding. Hij was een behendige en te duchten persoon zodra hij in het strijdperk kwam. Maar steeds sportief en met fair play.

Eén van die Britse collega's zei over hem nog het volgende : "As a matter of fact, he accomplished much more than he got credit for. He left a lasting legacy of civil service in the fishing world. He preferred for sound policy making and action over partisan and purely national interests. When he got to be an old man, he didn't quit. He'd rather be dealing with people in their daily environment than sitting at home, staring at the wall. He still wanted to find entertaining projects, small and often unusual projects, that actually would torture most pensioners in their cosy habitat of non-commitment. His life at old age was a delightful assemblage of miscellany, hopping from one thrilling theme to another. This unusual structure highlights his underrated gifts, though he was known for his exhaustive reporting on the subjects in which he took an obsessive interest. Yet, perhaps in smaller bites, his obsession is still standing out. As a result, he had quite some apes after all, but few friends. He was rather shy and and not prone to publicity. He preferred sharing with old friends old stories. He was the nicest know-it-all! Moreover, he made me reckon with what you're doing with your time here on Earth. I cannot believe he got all that done in such a short amount of time. He was so brave and clear in stating what he wanted out of this world. Without him this is a rather empty time, empty of the excitement of making a Blue Europe of protected waters, perhaps an illusion. He always would tone down division and turn up ideas for crossing divide".

Een "in memoriam" over Karel, ofschoon beknopt bedoeld, dreigt onvermijdelijk behoorlijk lang uit te vallen, om nogal evidente redenen. En is onvermijdelijk ook nogal filosofisch gekleurd. Hij was destijds "Een nieuwe lente, een nieuw geluid", en niet alleen in de zeevisserij ... en dat geluid bleef nog lang nazinderen voor al wie dat horen wil. Hiermede mag dit "in memoriam" dan ook en gepast eindigen. Sic transit ...

Een heel andere figuur was Fernand Guilbert, geboren in Oostende op 13 december 1928. Persoonlijk weet ik eigenlijk zeer weinig over hem. Hij was immers weinig mededeelzaam over zichzelf, maar des te meer over anderen, uiteraard steeds in positieve zin, steeds vanuit een bereidheid om anderen te helpen en bij te staan. In mei 1940, nog een kind, kwam hij als "refugee" terecht in Engeland (Penzance), waar hij eerst nog visserijonderwijs volgde in een geïmproviseerde Belgisch/Nederlandse visserijschool, met (in Engeland!) het Nederlands als lestaal. Als visser heeft hij in Engeland zijn aandeel gehad in de geallieerde oorlogsinspanning, want de Belgische vissers hebben een belangrijke bijdrage geleverd tot de "wartime food supply", van cruciaal en zelfs vitaal belang toen het U.K. dreigde te verhongeren ingevolge de dramatische duikbotenoorlog. Bij zijn terugkeer in België in 1945 sloot hij zich aan bij de pas opgerichte Zeemacht, opvolger van de "Belgian Section of the Royal Navy". Toen reeds ontwaakte zijn belangstelling voor het verdedigen van de rechtmatige belangen van de veteranen van beide Wereldoorlogen (want toen was de Federatie vooral voor hen bedoeld), zowel militaire als civiele (waarbij de vissers nogal vaak in de vergeethoek terecht kwamen). Hij bracht het in de Zeemacht van matroos tot onderofficier. Daarna heeft hij nog enkele jaren gevaren, eerst als visser en vervolgens als schipper. Ten slotte werd hij leraar Zeevaartkunde in de Paster Pype School. Zijn oud-leerlingen denken nog vaak aan de onnavolgbare manier waarop hij les wist te geven.

Fernand Guilbert

Maar zijn glorie tijd zou hij pas kennen als Voorzitter van de Koninklijke Federatie van Belgische Zeelieden. Bij zijn aantreden in 2004 moest hij de vereniging nieuw leven inblazen. De veteranen van W.O.1 waren verdwenen en ook die van W.O.2 waren niet meer zo talrijk. Hij wist tal van nieuwe leden aan te trekken uit de maritieme sector, mede dankzij het organiseren van allerlei activiteiten, vooral dan de jaarlijkse busreis naar een meestal maritieme bestemming in het buitenland. Hij ontbrak ook op geen enkele Vissersmis, met als hoogtepunt de jaarlijkse Vissersmis en Huldiging in Oostende op Paasmaandag. Hij stond ook volledig achter het Paster Pype Herdenkingscomité, met een jaarlijkse herdenking van de "Vader van de vissers", meer bepaald ook op (thans) het Kerkhof Paster Pype.

In de Federatie was hij de spil waar alles om draaide. De Federatie was zijn leven en als het ware zijn bestaansreden geworden. Een soort van "brotherhood of seamen", verwante zielen, iedereen kent iedereen. En waar verwante zielen samen zijn, worden ware en duurzame vriendschappen gesmeed. Dàt was zijn grote verdienste in het Oostends maritiem milieu van vissers, zeelieden,

marine personeel, maritieme ambtenaren, e.d., daarbij ook nog kostgangers van het Zeemanstehuis "Godtschalck", voor velen uit dat milieu de ultieme bestemming na een hard leven op zee.

Hij was ook penningmeester van de Oostendse Aquarium Vereniging die hij als gewezen visser een warm hart toedroeg. Levende Noordzeevissen kunnen bekijken op de Visserskaai, leek hem voor Oostende een unieke en leerzame attractie (vooral voor de jeugd). Dat het Stadsbestuur dat anders bekeek, was hem een doorn in het oog (en uiteraard ook voor Voorzitter Robert Coelus!). Samen met de Voorzitter en de overige Bestuursleden van de Aquariumvereniging werd de droom van een nieuw (of vernieuwd) en toonaangevend aquarium steeds verder een verre droom die nu blijkbaar achter de horizon verdwenen is. Tenzij ...

Zijn levensblijheid en zijn kurkdroge zin voor humor werkten aanstekelijk op anderen. Ook toen hij getroffen werd door ouderdomskwalen en kwaadaardige aandoeningen behield hij zijn goed humeur, want "je omgeving moet daaronder niet lijden". Hij wist dan ook alles sterk te relativieren, hij leek wel gepantserd tegen alle tegenvallers in dit aardse tranendal. Kranig bleef hij aan het hoofd staan van "zijn" Federatie waarmee hij vergroeid was. Tot op het laatst was hij overal present. Het was precies alsof hij er altijd zou zijn. Quod non, helaas. We hadden allen zo graag gewild dat hij nog een tijdje in ons midden zou mogen vertoeven. Maar het heeft niet mogen zijn.

* * *

"Old sailors never die, they just fade away". Twee oude zeebonken, als een rots in de branding. Wij blijven verweesd achter na het verdwijnen van deze onvergetelijke figuren. Zij hebben beiden een zeer hoge leeftijd bereikt (bewijs dat hard werken beslist niet ongezond is!) en alzo hebben wij lang kunnen genieten van hun blijvende inzet en daadkracht. Toch is het steeds te vroeg wanneer we van zo'n figuren uiteindelijk afscheid moeten nemen. Ze zijn nu vermoedelijk bij Sint-Pieter, zelf destijds ook nog een visser en later mensenvisser geworden. Maar waren zij dat ook niet? Misschien toch wel een beetje?

Van beiden is de as uitgestrooid in zee. De zee geeft en de zee neemt. Maar de zee neemt ook graag weer in ontvangst al wie de zee dierbaar en toegenegen is. Die intieme verbondenheid met de zee komt ontroerend tot uiting in het hiernavolgend gedicht :

"Jij was de zee en ik was het strand.
Jij gaf mij schelpen en ik gaf je zand.
En we golfd en we strandden.
En we rolden en we stoven en we schuimden aan de stranden.
En ieder die dat zag, zuchtte en zei: ach, de zee en het strand,
wat een stel, wat een paar,
Wat zijn ze verliefd, wat kunnen ze niet zonder elkaar!"

(uit "Samen over een muurtje" van Geert de Kockere)